

РЕШЕНИЕ

Номер 118

13.11.2020 г.

Град Варна

В ИМЕТО НА НАРОДА

Апелативен съд – Варна

I състав

На 21.10.2020 година в публично заседание в следния състав:

Председател: Милен П. Славов
Членове: Петя И. Петрова
Мария К. Маринова

Секретар: Виолета Т. Неделчева

Прокурор: Светла Василева Курновска-Младенова (АП-Варна)

като разгледа докладваното от Милен П. Славов Въззивно гражданско дело
№ 20203000500356 по описа за 2020 година

за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е образувано по въззивна жалба, подадена от М. С. Б. от гр. Варна чрез адв. Ж. Б. от АК - Ст. Загора, насочена срещу решение № 260260/31.07.20г. по гр.д. № 920/20г. на ВОС /в решението е допусната грешка при изписване № на делото като е посочено гр.д. № 2069/14г./, с което е оставена без уважение молбата □ с правно основание чл. 105, ал. 1 от СК за предоставяне на информация за произхода □ като се предостави достъп до делото за осиновяване. Счита се, че решението е нищожно/неправилно, постановено в противоречие на материалния и процесуалния закон, поради което се претендира неговата отмяна. Изложено е, че страната не е била уведомена за проведеното на 29.07.20г. открито съдебно заседание по делото и не е взела участие в същото. Освен това към полученото съобщение за постановеното по делото решение не е бил приложен препис от същото, което поставя в невъзможност страната да узнае дали решението е постановено от законен състав и в писмена форма, има ли мотиви и дали е подписано и от кого. Поради това и се счита, че след като съдът не е постановил акта си в писмена форма и с мотиви, както и след проведено открито с.з., без да събере доказателства и да даде възможност да се представят такива, без да се изслушва становището на страната, заключението на прокурора и без изслушване на биологичните родители, то решението е нищожно. Евентуално се поддържа, че същото е неправилно, тъй като посочените в молбата обстоятелства, заради които се претендира предоставяне на информация за произхода на осиновения, са важни такива. Поддържа се, че предявеното искане следва да бъде уважено.

Представителят на прокуратурата не е подал отговор на въззивната жалба.

С депозирано пред въззивната инстанция писмено становище, процесуалният представител на въззивницата поддържа подадената въззивна жалба, сочейки, че пред първата инстанция молителката е представила доказателства за наличието на „важни обстоятелства“ – проявено сериозно заболяване, налагащо разкриване на произхода □. От друга страна генетичната предразположеност към някои заболявания дава възможност за профилактика, диспансеризация, скрининг на рискови групи и други здравни мерки при наличието на данни за фамилна обремененост, предвидени в Закона за здравето. При такива случаи запазването на тайната на осиновяването води до невъзможност по прилагането на превантивните здравни мерки, както и до дискриминация и до риск на молителката и на нейните низходящи. Отделно от това риска от кръвосмешение е самостоятелно основание и важно обстоятелство по смисъла на закона за разкриване тайната на осиновяването. Важни обстоятелства за молителката се считат и правото ѝ да узнае къде и кога е родена, правото да познава своя произход по см. на чл. 8 от ЕКЗПЧОС, които права са признати и защитени и в съдебната практика на ЕСПЧ. Цитирана е и съдебна практика на националните съдилища в България, които приемат за важни обстоятелства в тази хипотеза и обстоятелствата изложени по настоящото дело от молителката.

В с.з. самата молителка излага и какви са основно причините да иска разкриване на данните за произхода си – тя е на 60 годишна възраст и от 40 години знае, че е осиновена, но иска да узнае дата и място на раждане и къде е родена. Освен това същата е с призната 80% инвалидност поради заболявания на костната система и Базедова болест, които са свързани и с някаква наследствена обремененост и уважаването на молбата □ по настоящото дело би могло да повлияе по някакъв начин на лечението □. Сочи, че има син, който смята да сключи брак с българка и съществува риск от кръвосмешение. Заявява, че е видяла делото за осиновяване, знае годината на раждането си, има информация за роднини, както и че има някакъв брат, но желае, ако рождените □ родители са живи – да отиде и да ги види поне как изглеждат тези хора. Не желае да разбутва никакви семейства, да ходи и да търси какво и как е било, но това е силен емоционален момент за самата нея, тъй като „този пъзел, който е в човека, който иска да го сглоби, всеки има право от човешка гледна точка“.

Представителят на прокуратурата – прокурор Светла Курновска излага становище за неоснователност на жалбата. Счита, че процедурата по чл. 105 от СК е едно изключение и съдът следва да прецени важността на обстоятелствата и реалното им съществуване, поради което те не могат да бъдат произволни. В настоящия случай не е налице реална ситуация на опасност от кръвосмешение, евентуално на ситуация, налагаща животоспасяващи или други медицински дейности по опазване на здравето на молителката, които да бъдат определени като важни обстоятелства по смисъла на закона. Отделно от това, никога в българското законодателство не е съществувала възможността при осиновяване на дете да бъде променяна действителната му дата на раждане. Отправя искане за потвърждаване на първоинстанционното решение.

За да се произнесе настоящият състав на съда съобрази следното от фактическа и правна страна:

Производството пред ОС-Варна е започнало по молбата на М. С. Б. , която е посочила, че според отразеното в акта □ за раждане, същата е родена на 09.02.1961г. в гр. Варна. Знае, че е осиновена с решение, постановено на 24.01.1962г. по гр.д. № 25/62г. на ВРС и от много години знае за осиновяването си. При съпоставка на вписаните в съставения акт за раждане и в удостоверението за раждане дати е установено разминаване – в първия документ е посочено, че е съставен на 09.02.1961г., въз основа на съдебно решение от 24.01.1961г., а удостоверението за раждане е било издадено на 15.02.1962г. При проверка в регистъра на населението е било установено, че молителката фигурира под № 352 като родена на 19.02.1961г. Подадената от молителката до ВРС молба за предоставяне на препис от съдебното решение за осиновяването е била оставена без уважение, поради което и подава настоящата молба за разкриване на произхода си. Заявява, че се ръководи изцяло от морални съображения в намерението да узнае истината за своя произход и да има информация, за да предпази низходящите си от кръвосмешение. Освен това страда от сколиоза, двустранна коксартроза, базедова болест и остеопороза и желае да разбере дали тези заболявания са □ предадени по наследство и дали има други заболявания, които би могла да предаде на низходящите си. Въз основа на това е отправено искане да □ се предостави информация за биологичния □ произход чрез предоставяне на достъп до осиновителното дело и да се задължи Община Варна да издаде заверено копие от съставения след раждането първичен акт за раждане, както и удостоверение за родствени връзки по произход.

От представеното копие на акт за раждане № 2171, съставен от ГНС-Варна на 09.02.1961г. се установява, че същият е съставен въз основа на съдебно решение описано като № 25/24.01.1961г. на Варненски народен съд. От копието на издадено на 15.02.1962г. удостоверение за раждане от ГНС-Варна се установява, че същото се издава въз основа на акт за раждане от 15.02.1962 г., а вписаната рождена дата на молителката е 09.02.1961г. В незаверено копие на документ, съдържащ имена на лица с дата на раждане и вероятно № на акт за раждане /за който се твърди, че е извлечение от регистъра на населението/, молителката е записана с рождена дата 19.02.1961г.

Видно от Експертно решение № 04319/02.11.17г. на ТЕЛК при МБАЛ „Св. Марина“ ЕАД, гр. Варна, че на молителката е определен 80% трудова неработоспособност до 01.11.20г. поради общо заболяване, диагностицирано с водеща диагноза „Други идиопатични сколиози“, Общо заболяване: Сколиоза, гр. III-IV, Двустранна коксартроза по-силно изразена вляво, Базедова болест средно тежка степен хронично рецидивиращо протичане, Остеопороза с висок фрактурен риск. В експертното решение са отразени и мотивите на експертите – гръбначното изкривяване датира от най-ранна детска възраст, когато е била лекувана с корсети и изправителна гимнастика и при проведеното изследване е установено изразена дясно конвексна сколиоза с добре оформена ребрена гърбица вдясно,

висок стоеж на дясното рамо и скапула, рентгенови данни за III ст. гръбначно изкривяване, двустранна контрактура в двете кокси, дискоординационен синдром лека степен, остеопороза пост менопауза с висок фрактурен риск.

Рождените родители не са били изслушвани, тъй като първоинстанционният съд е установил, че и двамата са починали.

По делото са приобщени в отделен том материалите по посоченото от самата молителка дело за осиновяването, което е с № 25/1962г. по описа на Варненски народен съд.

Заключението на прокурора е било за неоснователност на искането.

За проведеното при закрити врата открито съдебно заседание молителката не е била призовавана и не е взела участие.

С оглед на установените по-горе факти и обстоятелства следва да се приеме, че първоинстанционното решение е валидно и допустимо – постановено е от законен състав на компетентния с оглед правилата на родовата и местна подсъдност съд, в предвидената от закона писмена форма, съдържа мотиви и е подписано от съдията, определен за докладчик и участвал в заседанието, в което е било завършено разглеждането на делото. Допуснатото от първоинстанционния съд процесуално нарушение чрез непризоваването на молителката за участие в откритото с.з. не се е отразило на валидността или допустимостта на първоинстанционното решение. Това нарушение на процесуалните правила не е довело до лишаване на страната от възможността да изложи доводите си във връзка с отправеното до съда искане и да представи доказателства за относимите факти, а освен това искане за събиране на нови доказателства не е отправено и с въззивната жалба по настоящото дело. По тези съображения допуснатото процесуално нарушение не рефлектира върху законосъобразността на постановения съдебен акт.

С разпоредбата на чл.105 от СК се урежда правото на осиновения да му бъде предоставена информация за неговия произход в най-широк смисъл - да му бъде предоставена всяка възможна информация за произхода му по рождение като позитивното решение задължава всеки да предостави такава информация на молителя, стига да я притежава, респ. да я съхранява /в този смисъл виж Определение № 352 от 18.09.2018 г. на ВКС по ч. гр. д. № 2366/2018 г., III г. о., ГК /. Признаването на това право обаче е поставено в зависимост от установяване на „важни обстоятелства“, обосноваващи интереса от разкриване тайната на осиновяването. Т.е. законодателят е регламентирал правото на информация на осиновения за неговия биологичен произход, но при доказан правен интерес за това. Това е така, тъй като българското законодателство в областта на осиновяването регламентира, както правото на запазване тайната на осиновяването, така и правото на осиновения на информация. Тайната на осиновяването е основен принцип, а разкриване на лични данни за биологичните родители може да бъде допуснато при наличието на конкретните предпоставки – наличието на важни обстоятелства. Регламентацията на тези

обществени отношения е приета при действието на Конвенцията за защита на децата и сътрудничество в областта на международното осиновяване, ратифицирана със закон, приет от 39-о Народно събрание на 31.01.2002 г. - ДВ, бр. 16 от 12.02.2002 г., в сила за Република България от 1.09.2002 г., в чийто чл. 30 е уреден принципа на запазване на информацията относно произхода на детето, за самоличността на неговите родители и данните относно здравословното състояние на детето и родителите му, като достъпът на детето или неговия представител до тази информация е допустимо, съгласно вътрешното законодателство на съответната държава.

По смисъла на чл. 105 от СК „важни обстоятелства“ представляват такива факти от обективната действителност, при възникването на които за молителя биха се породили определени правомерни правни последици, респ. такива, които са свързани с гражданскоправния, здравния и социалния статут на осиновения или са свързани с неговия мироглед при съобразяване на съществуващите в обществото морално-етични правила, но при зачитане на личния и семейния живот както на осиновения, така и на неговите осиновители и биологични родители, а така също и на техните родственици (по арг. чл. 8, т. 1 ЕКЗПЧОС). От една страна ограниченията на уреденото в нормата на чл. 8, т. 1 от ЕКЗПЧОС основно човешко право трябва да се прилагат стеснително и с необходимия баланс между личния и обществения интерес, т.е. намесата на държавните власти (вкл. и на законодателния орган) при упражняването на това право е допустима единствено в случаите, предвидени в закона и необходими в едно демократично общество в интерес на националната и обществената сигурност или на икономическото благосъстояние на страната, за предотвратяване на безредици или престъпления, за защита на здравето и морала или на правата и свободите на другите - чл. 8, т. 2 ЕКЗПЧОС. От друга страна обаче, когато личният интерес на осиновения от узнаването на информацията относно неговия произход, влиза в колизия с обществения морал /напр. мотивът за това да е неморален или са налице противоправни подбуди/ или този интерес влиза в колизия с правата и свободите на трети заинтересувани лица (осиновителите или биологичните родители или членовете на техните семейства), то искането се явява неоснователно. Поради това искането за разкриване на тайната на осиновяването трябва да е обосновано с особено съществени /“важни“/ за осиновения причини - здравни, социални, морално-етични или правни, при което евентуалното неразкриване на тайната на осиновяването би довело до значителни неблагоприятни последици за молителя, надхвърлящи по вид и интензитет неблагоприятните последици за осиновителите или биологичните родители от разкриването на тайната на осиновяването.

Първата от посочените от молителката по настоящото дело причини, обосноваващи необходимостта от разкриване на тайната на осиновяването е неизвестността □ относно действителната □ рождена дата и година. Действително от анализа на цитираните по-горе документи може да се създаде впечатлението за такава неизвестност, но следва да се има предвид от една страна, че националното ни право никога не е допускало промяна относно тези данни на физическото лице, дори и в хипотезата на пълно осиновяване. Поради това

евентуална неточност (напр. в регистъра на населението или в удостоверение за раждане в частта му относно основанията за издаването му или в акта за раждане – в частта му относно точния № и година на съдебното решение по делото за осиновяване) не се отразява на действителната дата и година на раждане на молителката, която е вписана в съставения акт за раждане и в удостоверението за раждане – 09.02.1961г. От друга страна това обстоятелство не може да бъде определено като важно такова в изяснения му по-горе смисъл и при търсене на необходимия баланс на защита на интересите и правата на различните правни субекти и на обществото като цяло.

Второто обстоятелство е свързано с хипотетичната възможност от кръвосмешение на низходящите на молителката при създаването им на връзка с лице от български произход. Както се посочи опасността от една страна е хипотетична и тя е била относима в по-голяма степен спрямо самата молителка, отколкото към нейните низходящи. От друга страна, достиженията на медицинската наука понастоящем дават възможност за провеждане на съответните изследвания не само относно наличието на несъвместимости за зачеване, но и на съответни генетични изследвания. Според съда и това обстоятелство не може да бъде квалифицирано като важно такова в изяснения му по-горе смисъл, за да се уважи отправеното по настоящото дело искане.

Установи се по делото, че молителката страда от множество заболявания на костната система и болест на щитовидната жлеза (Базедова болест). Макар че по делото не са събрани доказателства за връзката на наследствеността при заболяванията на молителката, то може да се допусне такава връзка /съобразно общодостъпната информация в електронното пространство като научни статии и публикации/. От друга страна обаче липсват доказателства за значението на наследствеността при профилактиката и лечението на тези заболявания, което да обуслови необходимостта от предоставяне на информация за биологичния произход на молителката.

Още повече, че по настоящото дело /материалите по което са достъпни за молителката/, е установено че рождените □ родители са починали и мотивът за предоставяне на информация за нейния произход чрез съдебния акт е основно емоционален – правото да „сглоби пъзела, който е в човека“. Както се посочи и по-горе съдът в настоящата хипотеза е призван да намери необходимия баланс при защитата на правно признатите интереси, както на осиновения, така и на неговите осиновители, рождени родители, членовете на техните семейства, деца и внуци /защото чл. 8, т. 1 от ЕКЗПЧОС гарантира правото на личен и семеен живот, както на осиновения, така и на неговите родители и осиновители/. В този смисъл своеобразен пъзел съставлява не само осиновения като отделен човек, но и другите хора, както и целият социум, в който всеки отделен човек функционира и всичко това е взаимнообвързано.

Поради всичко изложено по-горе, настоящият съд намира, че никое от посочените от молителката обстоятелства не могат да се определят като важни по смисъла на закона и да

обосноват извод за необходимостта от разкриване на информация за биологичния ☐ произход. С оглед на това следва да се приеме, че искането за предоставяне на информация за произхода на молителката е неоснователно, поради което първоинстанционното решение, инкорпориращо идентичен правен извод, следва да се потвърди.

Воден от горното, съдът

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА решение № 260260/31.07.20г. по гр.д. № 920/20г. на ВОС /като в самото решение погрешно е посочен друг № на делото – 2069 по описа за 2014г./.

Решението може да се обжалва с касационна жалба пред Върховния касационен съд в едномесечен срок от съобщението до молителката и контролиращата страна при наличието на предпоставките за допускане на касационното обжалване съобразно чл. 280, ал. 1 и ал. 2 от ГПК.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____